

TEZAUURUL MONETAR TURCESC DIN NETEZEȘTI-NUCI, JUD. ILFOV

de GEORGE TROHANI
DONE ȘERBĂNESCU

În partea de vest a comunei Nuci, jud. Ilfov, în lunca râului Ialomița, la circa 1 000 m de biserică din satul Netezești, în anul 1968, locuitorul Anghel T. Petre a găsit patru monede turcești din argint. Apoi, alți cooperatori au mai găsit în același loc încă vreo câteva monede de același tip.

Sesizat de descoperire, Done Șerbănescu de la Muzeul de Arheologie din Oltenița s-a deplasat la fața locului și a întreprins un mic sondaj pe o suprafață de 8 mp pînă la adîncimea de 0,50 m. Săpătura nu s-a putut lărgi din cauza recoltei. În suprafața săpată au fost găsite la adîncimea de 0,20-0,30 m, risipite, 8 monede din argint și fragmente ceramice din perioada feudalismului dezvoltat. Tezaurul din care au făcut parte monedele descoperite a fost îngropat probabil într-un vas de lut sau într-o pungă și a fost împrăștiat de fierul plugului pe o suprafață mai mare ce nu a putut fi determinată din motivele obiective arătate mai sus. De la locuitorii din comună s-au mai recuperat patru monede, obținîndu-se astfel un total de 16. Este posibil ca o parte din tezaur să fi rămas în afara ariei sondajului executat.

Monedele ce compun tezaurul (vezi tabelul 1) sînt gedid-yüzlükuri¹, adică echivalentul a 100 parale. Starea lor de conservare este bună. Diametrul variază între 42,5-45,5 mm, iar greutatea între 30-33 g. Pe margini au cîte un cerc perlat și liniar. Pe avers, sub turca sultanului, se află legenda: "Duriba Islambol fi 1203" (bătuță la Istanbul în 1203=1789), iar pe revers: "sultan el barain ve khakan al bahrin as sultan ibn - anul de domnie - aș sultan" (sultanul uscaturilor, khakanul mărilor, sultan fiu de sultan). În spațiile libere dintre litere sînt decorații florale și geometrice.

Prin urmare monedele sînt bătuța la Istanbul în timpul sultanului Selim al III-lea (1203/1789 - 1221/1807). Cea mai veche dintre ele datează din 1203/1789, iar cea mai recentă din 1217/1803. Apariția și în acest tezaur, pe lîngă cele de la Mihail Kogălniceanu și Visterna², a gedid-yüzlükului încă din primul an de domnie al lui Selim al III-lea confirmă o dată în plus încercările multiple ale acestui sultan de a face față situației financiare precară în care se afla Imperiul otoman la sfîrșitul sec. al XVIII-lea.

În ceea ce privește valoarea intrinsecă a tezaurului, cele 16 gedid-yüzlükuri echivalează cu 1 600 parale sau 40 lei. Conform Chrono-

grafului Țării Românești al lui Dionisie Eclesiarhul³, în iarna lui 1798 domnitorul Constantin Hangerliu face un recensământ al vitelor și mărește plata văcăritului la 2 zloți (60 parale) pe cap de vită. Oamenii, neavînd cu ce plăti acest nou impozit, se văd nevoiți a-și vinde vitele cu 10-12 lei boul mare, 4-5 lei vaca etc. În 1775 un bou ales costa 15 lei, iar o oaie cu miel 1 leu⁴. Deci suma tezaurului de față ar echivala cu prețul a 3-4 boi sau 7-8 vaci ori 40 oi cu miei.

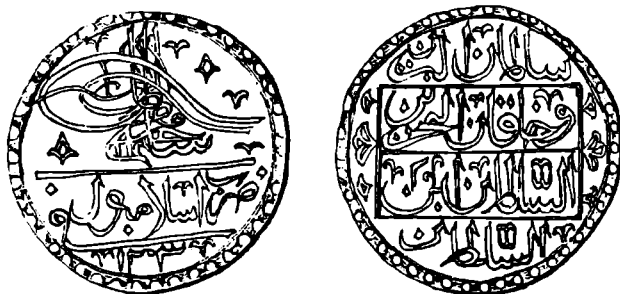

Fig. 1. - Gedid-yüzlük din 1204/1790.

Tabelul 1

Nr. inventar Muz. Oltenița	Anul hegirei	Anul de domnie	Anul e. n.	Diametru mm	Greutate gr
639/11	1203	1	1789	45	32,40
641/13	1203	1	1789	44	30,28
642/14	1203	1	1789	44,5	31,10
644/16	1203	1	1789	43	30,98
629/1	1203/1204	2	1790	45	31,88
631/3	1203/1204	2	1790	42,5	32,03
633/5	1203/1204	2	1790	45	32,42
636/8	1203/1204	2	1790	44,5	31,20
632/4	1203/1206	4	1792	45	31,88
634/6	1203/1206	4	1792	43,5	30,86
635/7	1203/1206	4	1792	45	31,35
638/10	1203/1206	4	1792	44	32,48
630/2	1203/1212	10	1798	43	32,88
637/9	1203/1213	11	1799	45,5	32,33
643/15	1203/1213	11	1799	45	31,18
640/12	1203/1217	15	1803	43	31,02

Motivul ascunderii tezaurului nu-l cunoaștem. După tradiție, în zona unde el a fost descoperit, ar fi fost vechea vatră a satului Netezești. Cercetarea de suprafață pare a confirma acest lucru. De aceea s-ar putea ca el să fi fost ascuns nu mult după anul 1803.

Descoperirea de față aduce astfel noi date asupra vieții economico-financiare de la sfârșitul sec. al XVIII-lea din Țara Românească. Publicarea tuturor tezaurelor datînd din această perioadă, indiferent dacă sînt compuse din monede turcești sau din alte țări, ar aduce noi date la cunoașterea mai aprofundată a circulației monetare la pragul dintre secolele XVIII și XIX.

NOTE

- 1 NURI PERE, Osmanlilarda..., Istanbul, 1968, p.231, nr.705.
- 2 GAVRILA SIMION, în Peuce, II, 1971, p.293-333.
- 3 AL.PAPIU-ILARIAN, Tesauru de monumente istorice pentru România, II, București, 1869, p.193.
- 4 Ibidem, p.166.

LE TRÉSOR MONÉTAIRE TURC DE NETEZEȘTI-NUCI, DÉP. D'ILFOV

Résumé

En 1968 on a découvert à Netezești-Nuci 16 gedid-yüzlük faisant partie-il parait - d'un trésor plus ample. Ces pièces sont frappées à Istamboul, sous le règne du sultan Selim III, entre 1203/1789-1217/1803.

A part la description des monnaies, les auteurs essaient d'établir la force d'achat des gedid-yüzlük conformément aux sources documentaires d'époque contribuant ainsi par les nouvelles données communiquées à la meilleure connaissance de la circulation monétaire dans le dép. d'Ilfov à la fin du XVIIIe siècle et au commencement du XIXe.